

5 Učební osnovy

5.1 Český jazyk a literatura, LTS

Charakteristika vyučovacích předmětů

Český jazyk a literatura je součástí vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace. Tento předmět je vyučován ve všech ročnících gymnázia. Jeho obsahem je naplňování očekávaných výstupů tohoto vzdělávacího oboru, a to podle Rámcového vzdělávacího programu. Hlavním cílem vyučovacích předmětů Český jazyk a literatura je vést žáky k získání dobré úrovně jazykové kultury a mateřského jazyka a vybavit je znalostmi a dovednostmi, které jim umožní vnímat různá jazyková sdělení, vhodně se vyjadřovat a prosazovat výsledky svého poznávání. Dovednosti, které si žáci osvojují, jsou důležité nejen pro vzdělávání v rámci oblasti Jazyk a jazyková komunikace, ale umožňují získávání poznatků ve všech oborech. Výuka českého jazyka má komplexní charakter a je rozdělena do několika specifických složek: komunikační a slohová výchova, jazyková výchova, literární výchova (literatura), které mají následovné vzdělávací cíle:

Komunikační a slohová výchova

- žáci odlišují různá jazyková sdělení, odlišují fakta od názorů a hodnocení
- čtou s porozuměním přiměřeně náročné texty
- umí posoudit úplnost či neúplnost sdělení a formální stránku textu a jeho výstavbu
- odlišují podstatné a okrajové informace
- respektují zásady správné komunikace, rozpoznají manipulativní komunikaci, umí vést dialog
- věkově přiměřené texty píše správně po stránce obsahové i formální
- sestaví osnovu a na jejím základě vytvoří mluvený nebo písemný projev, dorozumívají se kultivovaně, orientují se v jednotlivých stylových oblastech
- aktivně vyhledávají informace na internetu
- sami kreativně tvoří

Jazyková výchova

- žáci jsou vedeni k logickému myšlení, k přesnému a srozumitelnému vyjadřování
- získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka
- dodržují zásady spisovné výslovnosti a modulace souvislé řeči
- žáci si rozšiřují slovní zásobu, pracují s jazykovědnými příručkami

- osvojují si morfologický, lexikální i syntaktický pravopis
- orientují se ve slovtvorbě, rozlišují různé vrstvy jazyka
- orientují se v základech syntaxe a výstavby textu
- získávají obecné poučení o jazyce
- ve všech oblastech uplatňují obecné intelektové dovednosti, třídí poznatky a dospívají k zobecnění

Literární výchova

- žáci rozvíjejí základní čtenářské návyky a formulují vlastní názory o přečteném textu
- vnímají specifické znaky literatury, rozlišují základní literární druhy
- odlišují literaturu uměleckou a věcnou, literární fikci od skutečnosti
- interpretují jednodušší literární text, recitují
- recepce literárního textu vhodně ovlivňuje jejich hodnotovou orientaci
- jsou vedeni k výrazovému čtení

Literární seminář (dále LTS) navazuje na výuku literatury, jeho cílem je rozšířit a prohloubit systém dovedností, schopností a vědomostí žáků, rozvíjet zájem žáků o literaturu a kulturu.

V systému čtenářských, interpretačních, vyjadřovacích a esteticky tvořivých dovedností jde zejména o tyto dovednosti: osvojit si některé základní postupy práce s uměleckou literaturou a prostřednictvím toho poznávat různé interpretační cesty, ale i trénovat kritické myšlení.

V systému schopností jde zejména o základní orientaci v literárním a kulturním životě. Žáci zároveň prohlubují, rozšiřují a systemizují své znalosti, které získali při výuce literatury.

Při práci v semináři klademe důraz na českou i světovou tvorbu, posilujeme interpretační složky v literární výchově, především aktivní práci s textem a vedením k formulaci vlastních čtenářských názorů. Součástí hodin je také kreativní psaní, inscenované čtení, zážitková četba, přednes a rétorická cvičení.

Časové a organizační vymezení předmětů

Výuka probíhá v kmenových třídách vybavených audiovizuální technikou, žáci využívají také školní notebooky.

Hodinové dotace **českého jazyka a literatury** jsou rozděleny následujícím způsobem: prima 5, sekunda až kvarta 4 vyučovací hodiny týdně. Na vyšším gymnáziu je časová dotace po 4 vyučovacích hodinách týdně. Část výuky Českého jazyka a literatury probíhá v dělených hodinách. Průřezová témata žáci realizují ve vyučovacích hodinách nebo formou projektů.

LTS je vyučován ve 3. ročníku/septimě s časovou dotací 2 hodiny týdně, v maturitních ročnících

pak 4 vyučovací hodiny týdně.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Žák:

- rozvíjí dovednosti potřebné k osvojování učiva, systematickému zpracování informací
- je veden k zodpovědnosti za své vzdělání, motivován k celoživotnímu učení
- je veden k aplikaci naučených pravidel a jejich vzájemnému propojování
- je motivován k samostatnému vyhledávání informací (v literatuře i na internetu)
- je veden k používání osvojených dovedností z jazykového vzdělávání i v jiných oblastech

Kompetence k řešení problémů

Žák:

- vnímá problémové situace, rozpozná a pochopí problém, řeší problémové situace
- je podněcován k tvořivému myšlení a k logickému uvažování při řešení problémů
- při řešení problémů zvládá metodu „brainstorming“
- je veden k nalézání chyb v textu a k odůvodňování správného řešení
- je motivován k tomu, aby samostatně nalézal pravidla, kterými se řídí probírané učivo

Kompetence komunikativní

Žák:

- je podněcován k tomu, aby formuloval své myšlenky a názory, vyjadřoval se na požadované úrovni písemně i ústně
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskusí, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- je veden k tomu, aby rozuměl různým typům textů
- získává dostatek příležitostí k rozšiřování slovní zásoby a k formulování vlastních myšlenek a názorů
- je motivován k využívání informačních a komunikačních prostředků

Kompetence sociální a personální

Žák:

- je veden k rozvíjení schopnosti spolupracovat v týmu, upevňuje dobré mezilidské vztahy

- umí respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých
- čerpá poučení z toho, co říkají a dělají ostatní
- posiluje sebedůvěru a samostatný rozvoj
- v projektovém vyučování zdůrazňuje motivující a příjemnou pracovní atmosféru, zastává v týmu různé role, respektuje názory ostatních
- je veden k nalézání nových řešení a ke schopnosti být flexibilní

Kompetence občanské

Žák:

- je vychováván jako svobodný občan, který plní své povinnosti, uplatňuje svá práva a respektuje práva druhých, a to s důrazem na různé společenské vrstvy a na mezinárodní vztahy
- je vychováván jako osobnost zodpovědná za svůj život, své zdraví a své životní prostředí
- je veden k ohleduplnosti a k ochotě pomoci v různých situacích
- není mu tolerováno hrubé a agresivní chování
- je vychováván k toleranci a respektování druhých lidí, k empatii
- učí se vážit si umění, literatury a celého kulturního dědictví

Kompetence pracovní

Žák:

- je veden k pozitivnímu vztahu k práci a k učení, k dodržování hygienických pravidel při práci
- učí se vytvářet podnětné a motivující pracovní prostředí
- je veden ke schopnosti adaptovat se na různé pracovní podmínky
- je zodpovědný při volbě svého budoucího povolání, klade důraz na nutnost znalosti českého jazyka v mnoha povoláních
- dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany životního prostředí a ochrany kulturních a společenských hodnot

Kompetence k podnikavosti (pro vyšší gymnázium)

Žák:

- je veden k tomu, aby cílevědomě a zodpovědně s ohledem na své potřeby, předpoklady a

možnosti rozhodoval o svém dalším vzdělávání a budoucím profesním zaměření

- rozvíjí svůj osobní a profesní potenciál, využívá příležitosti pro svůj rozvoj v osobním a profesním životě, rozvíjí vlastní iniciativu a tvořivost
- je veden k tomu, aby usiloval o dosažení stanovených cílů, aby průběžně revidoval a kriticky hodnotil dosažené výsledky, korigoval další činnost s ohledem na stanovený cíl
- posuzuje a kriticky hodnotí rizika související s rozhodováním v reálných životních situacích

Kompetence digitální

A) Nižší gymnázium

Žák:

- je veden učitelem k běžnému používání digitálních zařízení, používá je při učení, využívá interaktivní učebnice
- je veden k využívání digitálních slovníků a encyklopedií, používá Internetovou jazykovou příručku Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR
- samostatně rozhoduje, které technologie, pro jakou činnost či řešený problém použije
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje informace, volí k tomu postupy a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci
- je motivován k práci v prostředí Classroom, orientuje se na sdíleném disku, ukládá informace na Google disk, využívá cloudové úložiště
- vytváří a upravuje digitální obsah, umí vytvořit textový dokument
- je veden učitelem k tomu, aby předcházel situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních
- při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky, nepřisvojuje si cizí práce, cituje zdroje

B) vyšší gymnázium

Žák:

- je schopen samostatně využívat digitální zařízení a aktivně je používat pro svoje vzdělávání
- cíleně využívá nejnovější technologie pro svoji vzdělávací činnost
- je schopen samostatně získat, vyhledat a kriticky posoudit informace
- pro svoji činnost v digitálním prostředí volí postupy a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci
- umí předcházet situacím, které ohrožují bezpečnost zařízení a dat

- aktivně využívá prostředí Classroom, sdílený disk a cloudové úložiště
- je schopen rozpoznat situace, které mají negativní dopad na jeho tělesné i duševní zdraví
- při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky, nepřisvojuje si cizí práce a cituje zdroje